

Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2020-12913
Den 27. august 2020

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 1071 (MOF alm. del) stillet 22. juni 2020 efter ønske fra Anne Valentina Berthelsen (SF).

Spørgsmål nr. 1071

"I forlængelse af samrådet den 17. juni om farlige stoffer i vandmiljøet, jf. MOF alm. del - samrådssp. AA, bedes ministeren redegøre nærmere for indholdet i den kommende strategi for farlige stoffer i vandmiljøet. Ministeren tilkendegav i sin samrådstale, at: "Danmark har desværre længe overhørt en berettiget kritik af, at Danmark ikke ved nok om den kemiske tilstand. Kritikken går tilbage til landerapporten fra 2012 om den første vandområdeplan, og den blev gentaget af EU-Kommissionen i februar 2019. Kommissionen kritiserer, at mange danske vandområder og særligt vandløbsvand-områder er i "ukendt kemisk tilstand". Dvs., at der mangler viden til at kunne vurdere, om miljøfarlige stoffer udgør et miljøproblem for vandområderne. Det er en kritik, den tidligere regering ikke har handlet på".

- a. Er det regeringens ambition at gå videre end EU-lovgivningens mindstekrav til fastsættelse af bindende miljøkvalitetskrav til enkeltstoffer i sediment, biota og vand, og vil regeringen fastsætte retsligt bindende miljøkvalitetskrav til samtlige enkeltstoffer og grupper af stoffer, som ud fra videnskabelige og naturfaglige kriterier og på baggrund af forsigtighedsprincippet bør reduceres til baggrunds niveau for naturligt forekommende stoffer og nær-nul for syntetiske, menneskeskabte stoffer? I benægtende fald bedes ministeren oplyse, hvilke kriterier regeringen anvender for at beskytte vandmiljøet, biodiversiteten og sundheden og de erhverv, der er afhængige af det.
- b. Er ministeren enig i, at der i praksis skete et markant fald i beskyttelsesniveauet for farlige kemiske stoffer, da amternes miljøkrav og tilstandsvurderinger blev afløst af det nuværende system, alene fordi antallet af stoffer blev reduceret?
- c. Vil ministeren tage initiativ til fuldt dækkende screening af kystvandene farlige stoffer med den såkaldte non-target metode, således at der kan skabes et fuldstændigt overblik over den kemiske tilstand i sediment og biota – og fersk- og saltvand, hvor det giver mening – og dermed et grundlag for både regulering og overvågning og et mere sikkert grundlag for modellering?
- d. Vil ministeren fremsende en liste over kendte 'hotspots' for forurening af sediment og biota, med angivelse af påvirket areal og om området er karakteriseret som stærkt modificerede som følge af den kemiske tilstand eller af andre årsager?
- Punktudledninger fra industri og renseanlæg, Klappladser, Tidligere dumpninger af affald, Jordforureninger og giftdepoter, Havne og skibstrafik
- e. Ministeren bedes kommentere rapporten "Classification of 'chemical status' in Danish marine waters" A pilot study. NIVA Denmark og Institut for bioscience, Aarhus Universitet, 2016 (<https://niva.brage.unit.no/niva-xmlui/handle/11250/2422876>). Hvordan adskiller rapportens foreløbige konklusioner sig fra ministeriets viden? Har ministeriet kendskab til planer om at opdatere og validere denne viden?

f. Hvad kan ministeren oplyse om miljøkvalitetskrav for enkeltstoffer og grupper af stoffer fastsat i OSPAR og HELCOM eller andre regionale havmiljøkonventioner og FN samt i USA og Canada? Hvad forhindrer en direkte overførsel til dansk lov af disse miljøkvalitetskrav uden at afvente fastsættelse af EU-krav til stofferne? Ministeren bedes fremsende en liste over samtlige stoffer med miljøkvalitetskrav for vand, biota og/eller sediment fastsat af Danmark, de øvrige nordiske lande, EU samt ovennævnte fora.”

Svar

Svar spørgsmål a

Det er regeringens mål at opnå god miljøtilstand i vand- og havmiljøet, som Danmark er forpligtet til efter vandrammedirektivet og havstrategidirektivet. Målet om god tilstand i overfladevand er med hensyn til miljøfarlige stoffer opfyldt, når miljøkvalitetskrav (grænseværdier) for prioriterede stoffer og andre miljøfarlige forurenende stoffer er overholdt. Desuden skal medlemsstaterne iværksætte foranstaltninger med henblik på standsning eller udfasning af emissioner, udledninger og tab af prioriterede farlige stoffer.

Der er på EU-niveau fastsat miljøkvalitetskrav for 45 prioriterede stoffer, som er udvalgt blandt stoffer, der udgør en væsentlig risiko for vandmiljøet eller via vandmiljøet. Derudover er Danmark forpligtet til at fastsætte miljøkvalitetskrav og overvåge stoffer, der bliver udledt i ”signifikante mængder”, dvs. påvirker danske vandområder negativt. De miljøfarlige stoffer, der er miljøkvalitetskrav til i Danmark, fremgår af bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål.

Jeg har sat Miljøstyrelsen i gang med at tilvejebringe det faglige grundlag for fastsættelse af flere miljøkvalitetskrav, end der er krav for i dag.

Svar spørgsmål b

Jeg har forelagt spørgsmålet Miljøstyrelsen, som oplyser, at Miljøstyrelsen ikke deler opfattelsen af, at der er sket et fald i beskyttelsesniveauet for farlige kemiske stoffer, som angivet i spørgsmålet: ”Frem til 1996 fastsatte de daværende amter i regionplanerne grænseværdier for miljøfarlige stoffer i henhold til Miljøstyrelsens vejledning i recipientkvalitets-planlægning (1983). De af amterne fastsatte grænseværdier gjaldt ikke nødvendigvis for alle overflade-vandområder, og nogle af dem varierede amterne imellem. Miljøstyrelsen fastsatte i 1996 nationale miljøkvalitetskrav for alle stoffer og stofgrupper opført på liste II i direktiv om farlige stoffer (76/464/EF), herunder bl.a. de stoffer, som amterne havde fastsat grænseværdier for i regionplanerne. Der er sidenhen blevet fastsat nationale miljøkvalitetskrav for et yderligere antal stoffer, og en del af de oprindeligt fastsatte krav er blevet opdateret i overensstemmelse med ny viden og i henhold til EU-proceduren for fastsættelse af miljøkvalitetskrav.”

Svar spørgsmål c

Jeg har forelagt spørgsmålet Miljøstyrelsen, som oplyser at:

”Sammenlignet med konventionelle målrettede metoder, hvor man kun får resultater for de stoffer, som analysen er rettet mod, har *non-target*-screening fordelen ved at give mulighed for en bred spektrumscreening uden forudgående viden om de tilstedeværende stoffer. Der ligger et meget stort potentiale i at screene for både kendte og ukendte farlige stoffer i forhold til myndighedsregulering og i overvågningssammenhæng.

Non-target-screening er imidlertid ikke blot én klart defineret metode, men et mere overordnet analyseprincip inden for hvilket, der løbende sker metodeudvikling. Selv om *non-target*-screening ofte er anvendt i forskningssammenhæng, er analysemetoderne ikke så veludviklede og kvalitetssikrede,

at *non-target*-screening kan anvendes til at udføre en "fuldt dækkende screening af kystvandene" eller de ferske vandområder, hverken i vand, sediment eller biota.

Selv når analysemetoderne er etableret og kvalitetssikret, er der udfordringer, da metodologien ikke er ligetil og kræver kvalificeret personale, især i forbindelse med databehandlingsprocessen, hvor stofidentifikation i høj grad baseres på databaseoplysninger (suspect screening). Fremskridt med software og arbejdsgange forventes inden for en kortere årrække at gøre *non-target*-screening mere tilgængelig og fremme brugen af teknikken også inden for miljøovervågning.

Miljøstyrelsen deltager aktivt i flere projekter inden for *non target*-screening, herunder projekter med henholdsvis AU, KU og i regi af de regionale havkonventioner HELCOM og OSPAR. I forbindelse med projektet med KU afholder Miljøstyrelsen den 7. september 2020 en workshop, hvor der bl.a. sættes fokus på de lovgivningsmæssige udfordringer med anvendelse af *non-target*-screening og effektbaseret analyse i miljøovervågning.

Før *non-target*-screening kan implementeres i overvågningen, er det vigtigt at afdække, om alle kemiske stofgrupper er inkluderet i *non-target*-screening-metodologien og på et tilstrækkeligt kvalitetsniveau, således at vigtige stoffer ikke overses. Metoden kræver yderligere udvikling, og Miljøstyrelsen kan på den baggrund ikke på nuværende tidspunkt anbefale implementering af metoden i overvågningen."

Svar spørgsmål d

Jeg har forelagt spørgsmålet Miljøstyrelsen, som oplyser at:

./.

"Vedlagte bilag indeholder en liste over overfladevandområder (vandløb, søer og kystvande), for hvilke miljømålet ikke er opfyldt som følge af overskridelse af et eller flere miljøkvalitetskrav fastsat for sediment og/eller biota for miljøfarlige forurenende stoffer. Miljøstyrelsen har ikke konkret viden om "hotspots" for *forurening af sediment og biota* med miljøfarlige forurenende stoffer.

Kilderne til den konstaterede forurening er under opsporing. Kommunerne gennemfører således i 2020 en opsporing af (punkt)kilder til miljøfarlige forurenende stoffer, som hindrer opfyldelse af miljømålene, som led i en fastlagt indsats i VP2, jf. § 9 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer. Miljøstyrelsen er derudover i gang med at få gennemført et projekt om kvantificering af tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer fra diffuse kilder til vandmiljøet. Den endelige rapport forventes at give en større viden om, fra hvilke diffuse kilder de miljøfarlige stoffer i overfladevandet kommer, og rapporten forventes at foreligge i efteråret 2020."

Regionerne har i perioden 2014-2018 screenet ca. 37.000 kendte jordforureninger i Danmark for trusler mod overfladevand. Regionernes arbejde med den indledende screening har resulteret i udpegnings af 1.228 jordforureninger, som potentielt udgør en risiko for målsatte vandområder, og hvor den reelle risiko for vandområdet skal undersøges nærmere. Der skønnes på det foreliggende grundlag at være mellem 50 og 100 forureninger, for hvilke en afværgeindsats kan være påkrævet. Derudover findes der seks generationsforureninger, der dækker over de mest omfattende og allerdyreste jordforureninger, som truer overfladevand. Det drejer sig om forureninger ved Høfde 42 (Vesterhavet), Cheminovas gamle fabriksgrund (Limfjorden), Rønland (Cheminovas nuværende fabriksgrund) (Limfjorden), Grindsted (Grindsted Å), Kærgård Klitplantage (Vesterhavet) samt ved Collstrop (Bramaholm Bæk og Esrum Sø).

Der henvises til rapport fra Danske Regioner, hvor der på side 32 præsenteres et kort over de i alt 1.234 udpegede lokationer:

https://www.miljoeogressourcer.dk/filer/lix/5143/14541_Regionernes_arbejde_med_jordforurening_-_aarsrapport_2020_10.pdf.

Svar spørgsmål e

Rapporten "[Classification of 'chemical status' in Danish marine waters - A pilot study](#)" (NIVA Denmark og DCE - Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, 2016) omhandler et test- og demonstrations-scenarie af anvendelsen af et tilstandsvurderingsværktøj, CHASE.

Forfatterne har anvendt værktøjet på data fra det nationale overvågningsprogram (sediment, biota og biologiske effekter) fra perioden 2009-2013, og præsenterer i rapporten resultaterne heraf i form af en foreløbig (test)tilstandsvurdering af kystnære og semi-kystnære marine områder.

I vurderingsværktøjet anvendes der ud over EU's miljøkvalitetskrav også tærskelværdier fra OSPAR og USA. Det adskiller sig fra den tilgang, der benyttes for tilstandsvurderinger under vandområdeplanerne og Havstrategi II. Her benyttes hovedsageligt de miljøkvalitetskrav, der er fastlagt i bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål (BEK. nr. 1625 af 19/12/2017). Dermed sikres overensstemmelse mellem implementeringen af havstrategidirektivet og vandrammedirektivet. Samtidig vurderes det ikke hensigtsmæssigt at anvende forskellige tærskelværdier for miljøfarlige stoffer i forskellige marine vandområder (f.eks. i kystvand i regi af vandplaner og i danske åbne havområder under hhv. OSPAR og HELCOM).

Hertil bemærkes at størstedelen af OSPAR's tærskelværdier er af ældre dato og ikke svarer til EU's og HELCOM's, hvorfor kun enkelte af disse indgår i Havstrategi II.

Miljø- og Fødevareministeriet har igangsat et arbejde med at fastsætte miljøkvalitetskrav for flere stoffer, end der er krav for i dag. Dette arbejde vil danne grundlag for i langt større udstrækning at kunne vurdere tilstanden for miljøfarlige stoffer i vand- og havmiljøet.

Vurderingsværktøjet CHASE forventes at blive udviklet yderligere i regi af HELCOM og vil formentlig anvendes i den næste regionale tilstandsvurdering. Miljø- og Fødevareministeriet vil i den forbindelse tage fagligt stilling til anvendelsen af værktøjet.

Svar spørgsmål f

Som nævnt under svar på spørgsmål e) så er størstedelen af OSPAR's tærskelværdier af ældre dato og svarer ikke til EU's og HELCOM's, hvorfor kun enkelte af disse indgår i Havstrategi II. I OSPAR pågår der et arbejde frem mod næste regionale tilstandsvurdering at revidere og udvikle yderligere tærskelværdier. I den forbindelse inddrages der tærskelværdier fastsat andetsteds, herunder EU, USA og Canada. Miljø- og Fødevareministeriet arbejder for at sikre overensstemmelse mellem implementeringen af havstrategidirektivet og vandrammedirektivet, samt sikre, at der anvendes ens vurderingsprincipper under HELCOM og OSPAR.

Samtidig har Miljø- og Fødevareministeriet igangsat et arbejde med at fastsætte miljøkvalitetskrav for flere stoffer, end der er krav for i dag. Dette arbejde vil danne grundlag for i langt større udstrækning at kunne vurdere tilstanden for miljøfarlige stoffer i vand- og havmiljøet. I Danmark fastsættes miljøkvalitetskrav på basis af EU vejledning om fastsættelse af miljøkvalitetskrav. Faglige arbejdsgrupper under HELCOM, OSPAR og EU er inddraget i arbejdet, for at sikre at al tilgængelig viden medtages i de faglige vurderinger samt for at arbejde for harmonisering blandt landene i de miljøkvalitetskrav der udvikles.

Miljøkvalitetskrav fastsat for vand, sediment og biota, som finder anvendelse i Danmark, fremgår af tabel 3, 4 og 5 i bilag 2 til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål (BEK. nr. 1625 af 19/12/2017). De tre tabeller indeholder alle EU-fastsatte og nationalt fastsatte miljøkvalitetskrav for vand, sediment og biota.

De EU-fastsatte miljøkvalitetskrav er for de fleste stoffer fastsat for koncentrationer i vand. Af faglige årsager (stofkemiske, prøvetagningsmæssige og analysetekniske) overvåges en række af stofferne i sediment og/eller biota. For nogle af disse stoffer er der nationalt fastsatte miljøkvalitetskrav for sediment og biota, for andre af stofferne er der som tidligere nævnt ved at blive udarbejdet fagligt grundlag for fastsættelse af miljøkvalitetskrav for sediment og biota.

Hvad angår miljøkvalitetskrav eller vurderingskriterier, som finder anvendelse i andre lande, kan Miljøstyrelsen henvide til rapporten "Assessment of hazardous substances in Danish sediment and biota according to Norwegian, Swedish and Dutch quality standards" (DCE – Danish Centre for Environment and Energy, Aarhus University, 2019). Samtidig kan der henvises til rapporten "European environmental quality standards (EQS) variability study" (DCE – Danish Centre for Environment and Energy, Aarhus University, 2016). I rapporten er der indsamlet miljøkvalitetskrav der anvendes blandt EU's medlemsstater, og der ses på forskellen blandt værdierne.

Lea Wermelin

/

Peter Østergård Have